

14/06/2023

Поље убијељено мученичком крвљу: Свештеномученик Јоаникије и са њиме пострадали - сјеме за духовну обнову нашега народа

Бесједа блаженопочившег Митрополита Амфилохија изговорена 14. јуна 2015. године, у селу Разбој код Српца, на Лијевча пољу, гдје је служена Света литургија и парастос припадницима Југословенске војске у Отаџбини из Црне Горе пострадалим у овом крају у прољеће 1945.

У име Оца и Сина и Светога Духа,

Ми се данас налазимо на овом мјесту, које се зове Разбој. Не знам ко му је такво име дао али га, очевидно, није случајно дао. Као што је и у нашем људском имену садржан неки дубљи смисао и звање, које примимо кад добијемо неко име, звање и призвање, тако се и у именима и називима мјеста које људи дају такође скривају садржаји преко којих се откривају неке велике истине.

Био сам са мојим студентима – поодавно је то било, осамдесетих година прошлог вијека – на Јадовну, први пут смо тамо били, на оној страшној јами, у коју је, рачуна се, и до 80.000 Срба православних бачено. А на челу те колоне која је ходила према Јадовну, постоје свједочанства, био је и Свештеноченик митрополит сарајевски Петар. Гледајући ту јаму и гледајући тај страшни догађај, скоро јединствен у том времену у Европи, задивио сам се тада – откуд томе мјесту назив Јадовно! Ко је тај који је дао том мјесту име Јадовно – мјесту јада страшнога које ће доћи на њега у XX вијеку.

То ме је подсјетило на ријечи једног великог исповједника Имена Божијега нашега времена, исповједника, кроз чија су уста проговорили милиони страдалника по гулазима у Совјетском Савезу, Александра Солжењичина, коме је наша Црква дала орден Светога Саве 2003. г. Он је написао једно свједочанство о чувеном Соловецком манастиру на Леденом мору, тамо гдје су безбожници затворили бројне епископе, свештенике, монахе и народ, између осталих и у цркву саграђену у XVIII вијеку, посвећену Распећу Христовом. Старац Зосима који је био у то вријеме, у XVIII вијеку, подигао је ту цркву посвећену Христовом Распећу, прорекавши да ће то мјесто бити убијељено мученичком крвљу. И тачно се то догодило тридесетих година прошлога вијека. Та је црква била велика, како Руси праве цркве, прерађена на спратове изнутра. Из те цркве, препуне затворених људи, бацали су доље у залеђено језеро, у ком су пробали рупу, лешеве људи који су ту мученички умирали. Тако се остварило пророштво да ће то мјесто бити убијељено мученичком крвљу.

Тако ево и Разбој, ово разбојиште. Неко је ко зна када дао такво име овом мјесту, и оно је кроз сву своју историју, али нарочито прије 70 година, било мјесто страшнога разбоја; мјесто новoga страдања и новoga мучеништва. Мјесто гдје је, у старој цркви вашој, служио Митрополит црногорски Јоаникије, сада свештеноченик наше Цркве, са својих 70 свештеника, свештеноченика и са другима који су се ту причестили, и који су мученички окончали свој живот. Ми смо јуче били у Камнишкој Бистрици, на мјесту гдје

је неколико хиљада њих заклано, побијено и бачено у нове јаме. Ту је подигнута једна црквица, једна капела, посвећена Свештеночученику Јоаникију и са њиме пострадалим свештеночученицима и чученицима, коју смо јуче осветили. На том мјесту смо јуче сагледали завршетак те страшне калварије, која се догодила са око 20.000 војника, свештеника и народа, жена и дјецe, који су се нашли између чекића и наковња – с једне стране нацифашистичког обоготворења тла и крви, а с друге стране бољшевичко-титоистичког обоготворења класе, што значи братомржње и братоубиства. Како они, тако и свеукупни наш народ, нашао се у процијепу између та два страшна зла и двије страшне немани. Наш је народ, на свеукупним својим просторима, пролазио између те Сциле и Харидбе.

Овдје, на овом мјесту се потврдило и показало то страшно страдање и то призвање и та вјерност оних који су Христови и њихово ношење Часнога крста. Чучо је Митрополит црногорски и проповједао да је крст носити нама суђено, знао је и другу ону истину јеванђелску, коју је записао Ловћенски Тајновидац Петар II Петровић Његош – да је страдање крста добродјетел; да смо дужни крст носити. Понио је тај Часни крст, кренуо је са својим народом, прошао кроз врлети, од новембра и децембра '44. године све до јуна мјесеца '45. године, када је ухваћен у Цељу и одатле враћен у Аранђеловац, и без суда и пресуде убијен, заједно са народним послаником Савом Вулетићем. Ни данас му не знамо гроба ни мрамора, као што не знамо ни гроба ни мрамора ниједном од оних свештеника који су заједно са њим и са народом кренули и оставили своје кости тамо – до Похорја, до Караванки, до Кочевског рога, до Камнишке Бистрице.

Оно што се догодило у њихово вријеме са Црквом Божијом, са овим народом Божијим, Христовим народом светосавским, догађало се то на овом разбојишту – на разбоју овоземаљском, на овом простору који нам је Бог подарио да на њему сазријемо и плодове доносимо – догађало се то колико пута и до Косова и на Косову и послије Косова. Догодило се то и у ово наше вријеме и данас се то догађа, народу који је био кроз сву своју историју на распећу, а то му је право мјесто – зато јесте прави истински народ што је на распећу, добровољном распећу.

Постоје три врсте распећа, јер су три крста на Голготи: Христов Крст и Његово жртвовање за живот свијета и тиме откривење безграничне божанске љубави, Бога као љубави, свеукупном роду људском и свеукупној божанској творевини, и она друга два крста. Први је онај покајаног разбојника, који се потресао сагледавши свој живот и своје злочине у личности безгрешнога

Христа Господа, и који је рекао другом разбојнику који је хулио на Христа: „Ако си Син Божији, сиђи са крста, помози и себи и нама“ – „Ја и ти смо заслужили оно што нам се догодило а он је невин“, и окренуо се и казао Господу: „Сјети ме се, Господе, када дођеш у Царство твоје.“ И први који је ушао у Царство Божије је био тај покајани разбојник. Био је довољан један потрес његовог бића, сагледавање самога себе у свјетлости Христове љубави, да се покаје, да се преобрази и да уђе заједно са Господом у Царство Његово. Други крст је онај другог разбојника, који хули са колца и на Бога Оца и на Бога Сина.

Та три крста су уткана у свако људско биће, уткана су у биће овога свијета и човјечанства. Само зависи – на ком смо крсту, и као појединци и као народи. Онај Христов Крст је само Његов, онај покајаног разбојника – то је наш људски крст. Сви смо грешни, једини Бог је безгрешан, али од гријеха, од зла, од мржње, од богоубилачког и братоубилачког нагона једини који исцјељује јесте онај Христов Крст и његово ношење, на начин Симона Киринејца, кроз покајање.

Наш народ, тако га ја тумачим, он је тај разбојник са десне стране. Покајани народ који зна и сам да прави зла, не једанпут, а најопакије зло његово јесу његове неслоге, његова братомржња унутарња, то је опако зло које нас гони, које нас прогони. Прогони оно и друге народе, али посебно имам утисак да наш народ прогони. Међутим, није то оно што је мјера нашега народа. Јер наш народ зна и да направи зло, али зна и да се покаје и да затражи опроштај, и на то је призван. „Опрости брате“, „Опрости сестро“ – то зна и домаћин у кући према својој супрузи, према својој дјечи, и дјеца према родитељима и браћа која су се закрвила, па дође тренутак, и загрли брат брата, па се помире пред Богом, као покајани разбојник.

Најопакији су они лијеви разбојници, а нажалост такви су били они који су овај Разбој претворили у разбојиште крваво. Који су напунили јаме својом браћом од Кунова присоја до Чачка, до Београда, од Острога и Лијевча поља до Похорја, до Караванки... Нема мјеста на овим просторима, које није обливано братском крвљу проливиеном од братске руке. Кад бисмо мало дубље размишљали, све ово што нам се догађало и што се догађа, а бојати се и шта ће нам се догађати у будућности, то је опако и отровно сјеме посијано руком онога лијевога разбојника, том опаком и отровном руком богоубице и братоубице.

Митрополит Јоаникије, његови свештеници и народ Божији, прошли су своје страдање нарочито овдје, на Лијевча пољу. Лијевча поље је убијељено

мученичком крвљу и подвигом можда незапамћеним у то вријеме у Европи. На овом мјесту, гдје су се сабрале десетине хиљада на челу са Митрополитом Јоаникијем почетком '45, у априлу мјесецу, с једне стране са тенковима су усташе тукле, а преко Врбаса гонили партизани и убијали – они који су већ на Мајевцу уништили болницу тифусара и рањеника, преко 800 њих, па и овдје је на Лијевча пољу и до 1000 рањеника и тифусара побијено, поред осталих. Страшан догађај, незапамћен... Бомбардују их савезници, бомбардују Нијемци... Са сваке стране опако и отровно зло које те невинне људе овде сусреће. Митрополит Јоаникије иде да преговара са неким несрећним ондашњим усташким генералом овдје према Старој Градишки.

Враћају се отуда и кажу: порука је од Анте Павелића и проклетога Секуле Дрљевића – који је овдје, у тој крви, у том јаду покушавао да створи своју такозвану „независну Црну Гору” – или предаја или уништење. Шта су онда могли да раде? Наставили су даље свој пут, своју голготу... предавши се на милост и немилост усташким злочинцима и фашисоидном Секули Дрљевићу.

Знамо како се завршила њихова голгота, али ми знамо и нешто друго данас, да су они – Митрополит Јоаникије и његови свештеници мученици и народ, онај невини и часни народ – сјеме, сјеме за духовну обнову нашега народа од Црне Горе па и до свих других крајева. Они су посвједочили Христа Бога распетога, они су понијели Крст Господњи и издржали су до краја. Као што је Христос био вјеран Богу Оцу до смрти, смрти на Крсту, тако су и они били вјерни Њему, Христу Богу нашем и своме Отечеству до смрти, до смрти на крсту и распећу. Тако се наставља дјело Цркве Божије, дјело Христово кроз сву историју и свједочење Христовог имена. Настављају се и жетве Господње, како их назива Свети владика Николај, од таквих Светих и Божијих људи, које се онда уграђују у Царство небеско. Црква Божија остаје снажна и моћна, и благо ономе народу и благо оном покољењу које тим и таквим путем ходи, спремно да носи свој Часни крст и спремно да прође своју голготу, јер зна да ће после голготе доћи и васкрсење, као што се догодило са Христом Господом и са онима који су Његови.

Ево данас и Јустина Философа, и Јустина Новог философа из рода нашега, и Свештеномученика Јоаникија и са њиме пострадалих свештеномученика и мученика прослављамо и сјећамо се. Радујемо се што је Бог обдарио овај наш грешни народ таквим витезовима вјере, образа, онима који су се жртвовали за ближње своје, који су носили Христов Крст и који су ходили Његовим часним путем. Њиховим молитвама, Господе Исусе Христе, Боже наш, помилуј и спаси нас. Амин.

mitropolija.com